

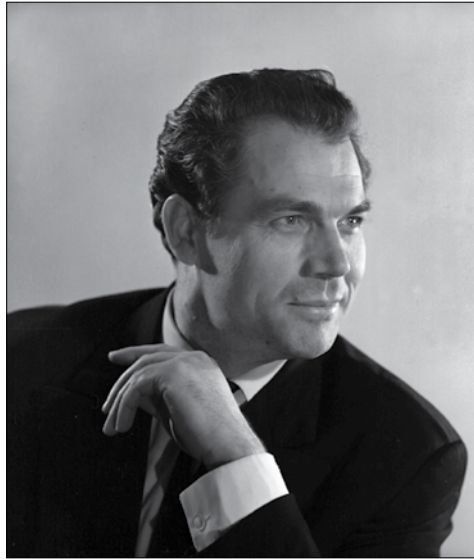
УДК 930.253:78.071.2(477)

Л. В. ЛЮБАРСЬКА*

ГОЛОС, ЯКИЙ ДОЛАЄ КОРДОНИ (до 90-річчя Дмитра Гнатюка)

У добірці подано фотодокументи із фондів ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного до 90-річчя від дня народження Д. М. Гнатюка.

Ключові слова: Д. М. Гнатюк; фотодокумент; ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного; образ; артистичність.

Д. М. Гнатюк – український співак і режисер, народний артист СРСР, соліст Державного театру опери й балету УРСР ім. Т. Г. Шевченка. Київ, 1970 р.
Автор зйомки – Л. О. Левіт.
ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 2-160187.

гнучкий у відтінках голос із бездоганною технікою співу, дикції, акторської гри. Саме для нього написано багато класичних творів, що ввійшли до народного репертуару, таких впізнаваних і улюблених, як: пісні “Два кольори”, “Мій Київ”, “Ясени”, “Очі волошкові”, “Цвітуть осінні тихі небеса”, “Пісня про рушник”, “Марічка” тощо.

28 березня 2015 року виповнилося 90 років Дмитрові Михайловичу Гнатюку – видатному українському оперному співаку (баритон), режисерові й педагогу, справді народному артисту України, Герою України. Остап у “Тарасі Бульбі” й Микола у “Наталці-Полтавці” М. Лисенка, Петруччіо у “Приборкуванні норвливой” В. Шебаліна, Мазепа, Онегін в одноіменних операх П. Чайковського, Демон у “Демоні” А. Рубінштейна, Фігаро у “Севільському цирульнику” Дж. Россіні, Ріголетто в одноіменній опері Д. Верді – лише низка заспіваного й зіграного. Жанрово-стильовий діапазон надзвичайно широкий, а вокальні параметри характеризують сильний, рівний у всіх регістрах,

* Любарська Людмила Валентинівна – провідний науковий співробітник сектору публікації документів Центрального державного кінофотофоноархіву України ім. Г. С. Пшеничного.

Дмитрові Гнатюку випало жити й творити у чи не найбільш насичений і найважчий відрізок історії ХХ ст. Вона склала чималий архів-зведення карколомних, часто трагічних подій. А йому, попри гострі й небезпечні повороти, одначе, вдавалося уникнути невитребуваності багатьох колег і співвітчизників. Можливо, просто через сприятливий збіг обставин, але часом сила мистецтва набувала майже матеріального виміру і раз по раз натовпи й тирани пасували перед неозброєною харизмою Артиста, розступалися кордони – просторові, часові, ідеологічні. Зазвичай нові обставини формують новий почт, а Д. Гнатюку довелося пройти і повз Й. Сталіна, Мао Цзедуна, К. Фурцеву, Л. Брежнєва, М. Горбачова, дружити з М. Хрущовим і В. Щербицьким, співати дуєтом з маршалом К. Ворошиловим, перед племенем туарегів у далекій Африці, у розкішних концертних залах і на шиферному заводі. А натомість частенько почути від новонавернених шанувальників неочікуване: “Давай поговорим по-українски...”. Більше того, йому вдавалося створити власний простір мистецьких упободань і безкарно популяризувати українську пісенну класику, частина з якої була під забороною (твори К. Стеценка, М. Леонтовича). Він давав концерти в Києві, Москві, на Уралі, гастролював усіма континентами, записав понад 15 грамплатівок, 6 компакт-дисків. Усього у концертному репертуарі Дмитра Михайловича понад 85 творів національної та світової класики – від буковинця Сидора Воробкевича до австрійця Йозефа Гайдна. Крім того, він є режисером-постановником понад 20-ти вистав: “Князь Ігор” О. Бородіна, “Запорожець за Дунаєм” С. Гулака-Артемовського, “Золотий обруч” Б. Лятошинського, “Мазепа” П. Чайковського, “Війна і мир” С. Прокоф’єва, “Севільський цирюльник” Дж. Россіні. З 1988 р. – головний режисер Національної опери України ім. Т. Шевченка, а тепер – викладач Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського.

Д. Гнатюк завжди був активним громадянином: обирався депутатом Верховної Ради СРСР, а згодом Верховної Ради України III скликання, був заступником голови Комітету Верховної Ради з питань культури та духовності.

Усі ці іпостасі, зважаючи на публічність постаті Д. Гнатюка, певна річ, знаходили відбиток у фотодокументах. Подаємо добірку з фондів ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, яка по-новому розкриє й актуалізує образ артиста і людини, що нерідко на віддалі часу вже у статусі легенди сприймається шаблонно. Тематично поділ світлин відповідає окресленим вище його соціальним ролям людини і митця. Бачимо яскраві сценічні перевтілення – сам Гнатюк дуже влучно означив (вгадав) особливу візуальність свого таланту, сполучивши її з домінантною партією голосу: “Вокальним мистецтвом можна розкрити образ, неначе портрет намалювати”. Тут варто згадати й давню залюбленість співака

у живопис: “Небайдужий також до Левченка. Коли дивишся на його полотно, здається, наче сам перебуваєш там, у зображеному на них світі. А як тонко він передає душевний стан своїх персонажів, яка багата кольорова гама! Наче й сонця нема, а обличчя хлопчика світиться...”. Так само світиться сам артист у ролі князя Ігора чи Абессалома, чи у творчому процесі репетицій, або в майстерні художника, обмірковуючи ідеї нової постановки, народжуючи в собі нового персонажа, – зовні і зсередини. Фотографія оприявнює особливу рису Дмитра Гнатюка, природно сприйману й належно поціновану глядачем на сцені, – талановите акторство, не приховане від об’єктиву і поза нею. Він наче ніколи не виходить з образу. Так, бачимо несвідоме, але таке органічне позування під час неофіційних зустрічей, на засіданнях політичних і громадських, у “ролі” депутата Верховної Ради, представника культурної еліти, ну і, безумовно, на портретних знімках. Цей “роман” з камерою стає помітним тільки в контексті зафіксованих і зібраних разом фотосвідчень. Тож можемо додати артистичність саме до особистісних характеристик співака радше, ніж професійних. Пропонуємо всім зацікавленим звернутися до нашого архіву для нових досліджень і відкриттів.

Народний артист СРСР, професор Київської консерваторії ім. П. І. Чайковського І. С. Паторжинський проводить заняття з вокалу зі студентами вокального факультету Н. Поповою і Д. Гнатюком.

Київ, 1950 р. Автор зйомки – М. Козловський.

ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 2-55867.

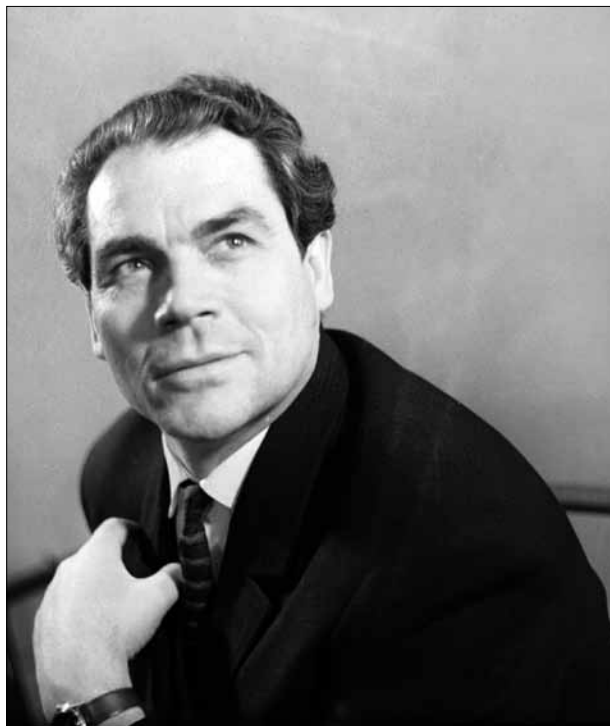
Народний артист УРСР
Д. М. Гнатюк – соліст
Державного театру опери
й балету УРСР
ім. Т. Г. Шевченка.
1950-і рр.
ЦДКФФА України
ім. Г. С. Пшеничного,
од. обл. 0-183627.

Народний артист СРСР Д. М. Гнатюк (2-й праворуч) під час бесіди з відвідувачами
музею с. Ксаверівка Гребінківського району Київської області.
1960 р. Автор зйомки – Я. Б. Давидзон.
ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 0-209221.

Група артистів Державного театру опери й балету УРСР ім. Т. Г. Шевченка.
 Зліва направо (сидять): народний артист УРСР М. П. Степанович,
 народна артистка УРСР Н. І. Гончаренко, народний артист СРСР Д. М. Гнатюк;
 (стоять) народна артистка УРСР Л. Д. Лобанова, заслужена артистка УРСР
 Г. С. Шоліна. Київ, 20 березня 1960 р.
ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 0-162248.

Д. М. Гнатюк –
 народний артист СРСР,
 соліст Державного театру
 опери й балету УРСР
 ім. Т. Г. Шевченка.
 17 лютого 1967 р.
 Автор зйомки –
 Є. І. Малишевський.
*ЦДКФФА України
 ім. Г. С. Пшеничного,
 од. обл. 2-135453.*

Соліст Державного театру опери й балету УРСР ім. Т. Г. Шевченка, народний артист СРСР Д. М. Гнатюк (ліворуч) і народний художник СРСР Ф. Ф. Нірод обговорюють постановку опери О. П. Бородіна “Князь Ігор”.

Київ, 1975 р. Автор зйомки – Ю. П. Мосенжник.
ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 0-213123.

Соліст Державного театру опери й балету УРСР ім. Т. Г. Шевченка, народний артист СРСР Д. М. Гнатюк під час репетиції у ролі князя Ігоря з однойменної опери О. П. Бородіна.
Київ, 1975 р.
Автор зйомки – Ю. П. Мосенжник.
ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 0-213124.

Народний артист СРСР Д. М. Гнатюк (у центрі) проводить репетицію опери І. І. Дзержинського “Тихий Дон” з артистами Державного театру опери й балету УРСР ім. Т. Г. Шевченка. 3-й ліворуч – народний артист СРСР А. Ю. Мокренко.

Київ, 27 січня 1976 р. Автор зйомки – О. Т. Бормотов.

ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 0-157991.

Народний артист СРСР Д. М. Гнатюк біля криниці в рідному с. Новосілка Кіцманського району Чернівецької області. Червень 1979 р.

Автор зйомки – В. А. Репік.

ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 2-147706.

Соліст Державного театру опери й балету УРСР ім. Т. Г. Шевченка, народний артист СРСР Д. М. Гнатюк під час розмови з учнями профтехучилищ м. Києва. 10 лютого 1980 р. Автор зйомки – О. Т. Бормотов.
ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 0-176113.

Гості ІХ з'їзду письменників УРСР (зліва направо): народні артисти СРСР Д. М. Гнатюк, О. Я. Кусенко й архітектор І. М. Седак у залі засідань. Київ, 5–7 червня 1986 р. Автор зйомки – І. М. Яїцький.
ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 0-162665.

Народний артист СРСР Д. М. Гнатюк (6-й ліворуч) у групі учасників урочистих зборів, присвячених Міжнародному дню театру. Зліва направо: А. Ю. Мокренко (2-й), Л. М. Кравчук (5-й), А. М. Роговцева (7-а), О. С. Танюк (8-й), Т. М. Стратієнко (9-а), Р. Г. Віктюк (11-й).
Київ, березень 1993 р. Автор зйомки – Я. Б. Давидзон.
ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 0-196125.

В подборке представлены фотодокументы из фондов ЦГКФФА Украины им. Г. С. Пшеничного к 90-летию со дня рождения Д. М. Гнатюка.

Ключевые слова: Д. М. Гнатюк; фотодокумент; ЦГКФФА Украины им. Г. С. Пшеничного; образ; артистичность.

There is given the photo collection to the 90th Anniversary of Dmytro Hnatyuk, stored in the Central State Audio and Visual Documents Archives of Ukraine named after H. S. Pshenychnyi.

Key words: D. M. Hnatyuk; the photo document; the Central State Audio and Visual Documents Archives of Ukraine named after H. S. Pshenychnyi; the image; the artistry.